

ΕΚΛΟΓΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ

Ὁ κ. **Διονύσιος Κόκκινος** ἐξελέγη τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἐν τῇ τάξει τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν πρὸς πλήρωσιν τῆς τακτικῆς ἑδρας τῆς Λογοτεχνίας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. **Σπ. Θωμόπουλος** παρουσιάζων τὸ βιβλίον τῆς κ. Ἀθανασίας Ρεδιάδου: «Ζωγράφοι καὶ γλύπται τῆς Ἀναγεννήσεως», Ἀθῆναι 1949, λέγει τὰ ἑξῆς.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν σύγγραμμα τῆς κ. Ἀθανασίας Περικλέους Ρεδιάδου, τὸ γένος Φιλαδελφέως, κόρης τοῦ ιστοριογράφου τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται διὰ τοὺς ζωγράφους καὶ γλύπτας τῆς Ἀναγεννήσεως. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ 121 σελίδας εἰς κείμενον καὶ ἀπὸ 44 εἰκόνας τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς θανμασίας ἐκείνης ἐποχῆς. Τὸ Σύγγραμμα αὐτὸ εἶναι ἐκτυπωμένον μὲ ὅλως ἑξαιρετικὴν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν, αἱ δὲ εἰκόνες αὐτοῦ ἀρκετὰ καθαραὶ καὶ εὐδιάκριτοι.

Ἡ συγγραφεὺς, ὡς καὶ ἰδίᾳ γράφει εἰς τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ δώσῃ λύσεις εἰς προβλήματα αἰσθητικῆς ἢ τεχνικῆς, ἀλλ' ἠθέλῃσεν ἀπλῶς νὰ παρουσιάσῃ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς Ἀναγεννήσεως μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ποὺ ἔζησαν καὶ ἐδημιούργησαν, δι' αὐτὸ δὲ καὶ δὲν ἐπεκτείνεται εἰς ἀναλύσεις αἰσθητικὰς ἢ κριτικὰς καὶ πράγματι τὸ κατώρθωσε, χωρὶς νὰ μεταχειρίζεται στρουφνὴν καὶ ἀκατανόητον γλῶσσαν, προβαίνουσα εἰς κρίσεις μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τὸ ἀφίση κανεὶς εἰς μίαν γωνίαν τοῦ γραφείου του καὶ νὰ μὴν ἀσχοληθῇ πλέον μὲ αὐτό.

Ἡ συγγραφεὺς ἄρχειται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Τσιμαμπούε, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστὸν εἶχε ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς ζωγράφους ἐπηρεασθῇ καὶ τοῦ ὁποίου τὰς τοιχογραφίας καὶ τὴν περίφημον Παναγίαν του ἐθαυμάσαμεν νέοι ὄντες εἰς τὸν θεσπέσιον ναὸν τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσσίζης καὶ συνεχίζει ἔως τὴν παρακμὴν τῆς Ἰταλικῆς τέχνης.

Μετὰ ταῦτα ἑξετάζει τὰς Σχολὰς Φλαμαντικὴν, Ὁλλανδικὴν, Γερμανικὴν καὶ Ἰσπανικὴν ἀφιερώνουσα ἰδιαιτέραν περιγραφὴν διὰ τὸν μέγalon μας Δομήνικον Θεοτοκόπουλον, οὗτινος ἑξαιρετικῶς παραθέτει καὶ δέκα εἰκόνας ἀπὸ τὸ θεῖον ἔργον του, καταλήγει δὲ μὲ τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν Σχολήν.

Τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς Κας Ρεδιάδου ἔχει τοῦτο τὸ πλεονέκτημα· εἶναι ὀλιγόλογον καὶ σαφὲς καὶ δίδει μικρὰν μὲν ἀλλὰ ἀρίστην ιδέαν τῶν ζητημάτων ἅτινα πραγματεύεται καὶ ἔνεκα τούτου δύναται πᾶς τις εἴτε καλλιτέχνης ἢ καὶ ἑραστὴς

τῶν καλῶν τεχνῶν εὐχαρίστως ν' ἀναγνώσῃ καὶ ὠφεληθῇ οὐκ ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ.

Περαιῶν τὰ ὀλίγα τὰ ὁποῖα εἶπον, ὅς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ συστήσω τοῦτο εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν σχολείων μας, ὅπως τὸ ἀναγνώσῃ καὶ μεταδώσῃ τὰ ἐν αὐτῷ εἰς τοὺς μαθητάς των.

Ὁ κ. **Β. Κριμπᾶς** καταθέτει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ν. Κανάση: «Γενικὴ Λιπασματολογία», Ἀθῆναι 1949 καὶ λέγει τὰ ἑξῆς.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ ἔργον τοῦ γεωπόνου κ. Νικ. Κανάση «Γενικὴ Λιπασματολογία» ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Τὸ ἔργον τοῦτο περιλαμβάνει εἰς 3 μέρη 22 ἐν συνόλῳ κεφάλαια, ἅτινα περιλαμβάνονται εἰς 490 περίπου σελίδας.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἔργου τοῦ ὁ κ. Κανάσης, εἰς σύντομον ἱστορικὴν ἀνασκόπησίν του παρέχει στοιχεῖα περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας μας εἰς λιπάσματα, καταδεικνύων ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὕστερεϊ σημαντικώτατα εἰς τὴν χρῆσιν χημικῶν λιπασμάτων (0,62 χμ. παρ' ἡμῖν, ἔναντι 13.99 kg. Βελγίου καὶ 28,34 kg. Ὁλλανδίας κατὰ στρέμμα). Μετὰ ταῦτα παρέχει προκαταρκτικὰς γνώσεις, περὶ τοῦ ἐδάφους, τῆς διατροφῆς τῶν φυτῶν καὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος, χρῆσιμους εἰς τὴν κατανόησιν τῆς λιπάνσεως. Εἶτα ἀσχολεῖται μὲ τὴν μελέτην τῶν ἐνώσεων τῶν θρεπτικῶν στοιχείων, τὴν ἐπίδρασιν τῶν θρεπτικῶν στοιχείων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν, εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνοργάνων καὶ ὀργανικῶν συστατικῶν τοῦ ἐδάφους, εἰς τὴν τῶν διαλυμάτων τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἀντιδράσεως αὐτῶν, εἰς τὰς ἀπωλείας καὶ προσθήκας τῶν θρεπτικῶν στοιχείων εἰς τὰ ἐδάφη.

Εἰς τὸ 8ον κεφάλαιον, τὸ καὶ τελευταῖον τοῦ πρώτου μέρους, ὁ συγγραφεὺς μελετᾷ τὰς συνθήκας τὰς ἐμφαινούσας τὰς εἰς λιπάσματα ἀνάγκας τῶν φυτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀποτείνεται κυρίως εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ χωρὶς νὰ παραγνωρίζῃ τὴν σημασίαν τῆς χημικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐδάφους, ἥτις καὶ δὲν δίδει ὀριστικὰ ἀποτελέσματα, ἀσχολεῖται μὲ τὰ μακροσκοπικὰ συμπτώματα ἐλλείψεως τῶν τροφῶν καὶ ἰδιαίτερος μὲ τὰ συμπτώματα τροφοπενίας τῶν φυτῶν.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ ὁ κ. Κανάσης ἀσχολεῖται εἰδικώτερον μὲ τὴν χλωρὰν λίπανσιν, ἥτις συμβάλλει σπουδαίως εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλειπούσης παρ' ἡμῖν ζωϊκῆς κόπρου, μὲ τὴν μελέτην τῆς κόπρου, τῶν ἀζωτούχων, τῶν φωσφορούχων καὶ καλιούχων χημικῶν λιπασμάτων, ὥς καὶ μὲ τὴν χρῆσιν τῶν καλουμένων ἐμμέσων λιπασμάτων, ἢ προσθήκη τῶν ὁποίων προκαλεῖ τὴν μετακίνησιν θρεπτικῶν τοῦ ἐδάφους στοιχείων, ὥς ἡ ἄσβεστος κλπ.

Τὸ 3ον καὶ τελευταῖον κεφάλαιον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν μελέτην τῶν παραγόντων, οἵτινες καθορίζουν τὴν ἐκλογὴν τῶν λιπασμάτων, εἰς τὰς ἀρχὰς αἵτινες διέπουν τὴν χρῆσιν τούτων καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν λιπασμάτων. Ἴδιον κεφάλαιον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν πειραματισμόν· εἰς τοῦτο παρέχονται ὁδηγίαι διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων, τὴν ἐξακριβώσιν τῆς ποσότητος εἰς ἣν ἕκαστον λιπαντικὸν στοιχεῖον δέον νὰ προστίθεται εἰς τὸ ἔδαφος, τῆς μορφῆς ἢ τῆς συνθέσεως ἣν ἕκαστον στοιχεῖον πρέπει νὰ ἔχη καὶ εἰς τὸν καθορισμόν τῆς καταλλήλου ἐποχῆς καθ' ἣν ἕκαστον τούτων δέον νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ὁ κ. Κανάσης ποιεῖται χρῆσιν τῶν νεολογισμῶν οἵτινες ἐπροτάθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑδαφολογικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Υ. Γ., καὶ οἵτινες διὰ νὰ γίνουν καταληπτοὶ ἔχουν ἀνάγκην ἐξηγήσεως, ὡς π. χ. διαφοροποιισμός, διαφοροποσοτισμός, διαφορομορφισμός καὶ διαφοροχρονισμός. Φρονῶ ὅτι τοιοῦτοι ὅροι δὲν πρέπει νὰ καθιερωθοῦν.

Τὸ 19ον κεφάλαιον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν λίπανσιν τῶν καρποφόρων δένδρων καὶ τῆς ἀμπέλου. Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ τμῆμα τὸ ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἀμπέλου ἀναφέρει, ὅτι ἐπεξεργάσθη τὸ θέμα τοῦτο ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἐργαστηρίου Ἀμπελουργίας τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. Κανάσης διὰ τοῦ ἔργου του ἀπέβλεπεν νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Γεωπόνων ὅ,τι χρήσιμον εὗρεν εἰς τὴν διεθνῇ βιβλιογραφίαν, βασικὸν διὰ τὴν ἐπιτυχῇ λίπανσιν. Ἡ πρόοδος τῆς λιπασματολογίας εἰς τὰς ἄλλας χώρας εἶναι ραγδαία. Ἀφ' ἐτέρου εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀυξήσωμεν μὲ γοργὸν ρυθμὸν τὴν παραγωγὴν μας. Ἡ συνεχὴς καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους κάμπτει τὴν γονιμότητα τούτου. Ἀνάγκη μεγίστη, ἵνα οὐ μόνον ἀποφευχθῇ ἡ μείωσις τῆς γονιμότητος, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ ἀυξηθοῦν αἱ ἀποδόσεις. Καὶ τὸ μέσον πρὸς τοῦτο εἶναι τὸ λίπασμα. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει οὔτε εὐκολος οὔτε ταχὺς τρόπος διαγνώσεως τῶν ἐλλείψεων ἢ τῶν ἀναγκῶν ἐνὸς ἐδάφους. Ἄς προστεθῇ δὲ ὅτι φυτὰ καὶ ἐδάφη ὑπάρχουν εἰς ἀσυνήθεις ποικιλίας καὶ διαφορισμούς, ὅτι ὅλοι οἱ παράγοντες τοῦ κλίματος, τὰ εἶδη τοῦ ἐδάφους, ἡ ποικιλία τῶν καλλιεργειῶν ἐπηρεάζουν τὴν λίπανσιν εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν. Οὕτω καταδεικνύεται τὸ δυσχερὲς τοῦ προβλήματος τῆς λιπάνσεως.

Ὁ κ. Κανάσης, ἔχων μεγάλην πεῖραν τῶν συνθηκῶν τῆς ὑπαίθρου καὶ διατελὼν ἤδη προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας Λιπασμάτων τοῦ Υ. Γ., ἥτο ὁ ἐνδεδειγμένος νὰ συλλέξῃ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ νὰ θέσῃ ταῦτα εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Γεωπόνων μας, ἵνα κατατοπίσῃ τούτους διὰ τὴν ἐπιτυχῇ ἐφαρμογὴν τῆς λιπάνσεως. Νομίζω ὅτι τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ τοῦ ἐκδοθέντος τόμου τῆς Γενικῆς Λιπασματολογίας καὶ εὐχομαι, ὅπως ἴδῃ τὸ φῶς καὶ ἡ Εἰδικὴ Λιπασμα-

τολογία του, τὴν ὁποίαν οὗτος προανήγγειλεν καὶ ἥτις θὰ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν παραγωγικὸν κόσμον τῆς Πατρίδος μας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΜΕΤΡΟΛΟΓΙΑ. — Πιθανὴ προέλευσις τοῦ μέτρου *ulna*, ὑπὸ *Κ. Μαλτέζου*.

Ἡ προηγουμένη ἔρευνα τῆς μετρητικῆς *ulna* μὲ ἤγαγε νὰ δεχθῶ, ὅτι τὸ ὡς ρωμαϊκὸν μέτρον μήκους τῆς Αὐγουστείου ἐποχῆς (παρὰ Βιργιλίῳ καὶ Ὁρατίῳ) εὐρισκόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ἦτο παλαιὸν μέτρον τοῦ ἐμπορίου τῶν ὑφασμάτων, ἰσούμενον πρὸς τὸ μήκος ὁλοκλήρου τοῦ βραχίονος, ἥτοι πῆχυς δίπεδος. Ὑπολείπεται ἡ ἀναζήτησις τῆς προελεύσεως τοῦ ἐν λόγῳ μέτρου ἐν συνδέσει μετὰ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τῆς *ulna*, ὡς καὶ ἡ τοῦ πιθανοῦ πρωταρχικοῦ μεγέθους αὐτοῦ. Ταῦτα ἀποτελοῦν τὸ θέμα τῆς σημερινῆς ἀνακοινώσεως.

Ἡ λέξις *ulna* εἶναι ὁ λατινικὸς τύπος τῆς ἐλληνικῆς ὠλένη, ἀμφότεραι δὲ αἱ λέξεις, κατὰ τοὺς γλωσσολόγους¹, ἐκληρονομήθησαν κοινῶς παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς λαοῖς ἐκ τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς κοινῆς γλώσσης, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἄλλοι γλωσσικοὶ κλάδοι ὑπὸ διαφόρους τύπους παρέλαβον τὴν λέξιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λέξις *ulna* τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ παρὰ τῷ ρωμαίῳ ποιητῇ Κατούλλῳ (c. 17, 13) ὑπὸ τὴν σημασίαν τῆς ἀγκάλης ἢ τῶν βραχιόνων, μεθ' ὃ παρὰ τοῖς μετ' αὐτὸν ρωμαίους ποιηταῖς ἰδίως τῆς αὐγουστείου ἐποχῆς ὡς καὶ παρὰ τῷ φυσιοδίφῃ Πλινίῳ², ἐμφανίζεται δηλαδὴ αὕτη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ βραδύτερον εἰς τὸν Πλίνιον, ἔχοντας ὡς πρότυπα καὶ πηγὰς ποιητὰς καὶ πεζογράφους Ἑλλήνας. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ λέξις *ulna* δὲν εἶχε παραμείνει ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Λατίνοις ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὅτι ἡ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Δημοκρατίας ἐμφάνισις τῆς λέξεως εἶχον ἐλληνικὴν τὴν προέλευσιν τῆς λέξεως δηλούσης ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ἡ ἐλληνικὴ ὠλένη.

Ἐπὶ πλέον ἡ *ulna* ὡς μέτρον μήκους διὰ τῶν χειρῶν ἐμφανίζεται, ὡς λεπτομερῶς ἀπεδείχθη εἰς τὰς δύο προηγουμένας ἀνακοινώσεις, παρὰ τοῖς μεγάλοις ποιηταῖς τῆς αὐγουστείου ἐποχῆς (Ὀβίδιος, Βιργίλιος, Ὁράτιος) καὶ παρὰ τῷ Πλινίῳ, οἵτινες ἅπαντας ἐνεπνέοντο ἐξ ἐλληνικῶν πηγῶν. Καὶ οἱ μὲν Ὀβίδιος καὶ

¹ Βλ. *Al. Walde, Latein. Etymol. Wörtl.*, 2a ἐκδ. 1910, *A. Ermont et A. Meillet, Dict. étymol. d. l. langue latine*, 1932, λ. *ulna*, *Em. Boissacq, Dict. étymol. d. l. langue grecque*, λ. ὠλένη.

² Πρβλ. *Aeg. Forcellini, Tilius Latinitatis Lexicon*, λ. *ulna*.